

ئەم بە ئاگا بوو و وەکو خەیان و لە شوونی خەیاندا بە
پشتەستکردنەوی قس و نوسینەکانی وەکو بەگەیک بە ناو کتەبەکی
گواستراوەتەو.

هیچ گومان لەوەدا نییە کە ئەم کتەبی مامەستا ئەحمەد دەرکەت وەکو
سەرچاوەیک لە هەنانهوی بەگە سەبارت بە ووداوەکان و مەژووی
کەنی کورد و ئەم دواویی، بە بەروار و ناوی کەسەکان و شوونی
اگەیانەکانەو بەکاربەهێنەت. ئەو ئەستیی گەر بەم ئەو
ئاماژەی بە هەندەك دەرکەمەنت و قس و اگەیانەنی سیاسەتمەداران
کردوو کە دەنیام زەرەکمەن نەمان بیستون .

مامەستا ئەحمەد هەر لە سەر بزوتنەوی کوردی لە کەن و نوێدا قس
ناکات، هەر لەسەر ئەو پەیمانانە ئیمپراتۆرییەتی سەفەوی و
عوسمانی قس ناکات کە سەبارت بە کەوتنیان کە زیاتر لەسەر
حسابی کورد بوو، بەکو قس لەسەر زمان و کولتور و ژنانی چالاک و
ئازادیخوازی کوردستان ئێزەتەتیش دەکات.

کتەبەکی پەلی بە زەر لایەنی کورد لە باشوور و ئێزەتەت و ئێزەتەت
و باکور و کورد لە سەفییەت و خودی عەراق و دەرستەکانی کورد لە
جیهان و دەخی هەرەم و ناوچەکی و تا دەرگات کارایی جەنگی غەزە و
ئیسرائیل لەسەر چارەنووسی عەراق کەشاو.

لەسەر هەموو ئەمانە مامەستا ئەحمەد قسێ کردوو و ئەای خەشی
دەرەییو، لە خوێندنەوی ئەم کتەبەو دەرستان بەچوون و وانگە و
چارەسەری کەشەکانی کورد و لەکدانەوێان لای مامەستا ئەحمەد
بزانیت.

سەرەای ئێوانەکی کە لە سەرەو وەتم، دەرستانم بەم هەشتا کتەبەکی
مامەستا ئەحمەد بی کەموکوی نییە، بگرە لە هەندەك وەو و لەبەر
ئەشنایی تایتە کتەبەکی و کەسایەتی مامەستا ئەحمەد وەکو کەسەك کە
ماوەیک شیوعی بوو و وەکو لە لاپەڕە پەشودا ئاماژەم پەداو بە
بەردەوامیش لەسەر مافی منداڵان و گەلان و چەوساوان نوسیوەتی و بە
جەرەك لە جەرەکانیش خەباتی بە کردون و تا ئەم ساتەش کەسەکی چالاک
و بە ئاگایە لە بارودەخەکی. لەگە هەموو ئەمانەشدا هەندەك
کەموکوی دەرەت دەرستەشان بکەت.

تایتە کتەبەکی " بزوتنەوی بەرگری کورد بەرانبەر داگیرکەرانی
کوردستان " سەبارت بە و بەرگریکردن و بەگژاچوونەوی دەرستەت و
دەرەتە جیا جیاکان زەر گرانە بە زەرەکمەن بە خەشم وەبتوانین بە
بەگە و دەرکەمەنتی فرە ئێنگ و فرە زمانەو ئەو بەسەلمەنین کە
ئایە بزوتنەوێکانی کەنی کورد کە دەرگەتەو بە چەند سەدەیک
بەرگری بوو لە میلەت یاخود ئەستکردنەو و هەندانیان بوو لە
لایەن دەرەتەن و دەرستەتەدارانەو دەرەتەن و دەرستەتەدارانی

دیک. بای من لـردا من خـم نادـم لـو لایـنـه فرـه هـند و
ناـزای کـتـبـهـکـه.

ئـوی کـه دـکـرـت و گـرـنگـه لـردا قـسـی لـسـر بـکـرـت و تـبـینی لـسـر
نوسینـه کـی مـمـستا ئـحمـد دابـنـرـت، ئـو لـاپـرـانـی ئـم کـتـبـهـی کـه
بـ بزوتـنـوی کوردی ئـیلوولی 1961 تـرخـانی کردوون. من دـمـم
تایـتـه رـنگـه بزوتـنـوی ئـیلول و ئـم دوا یـشـش قـرـزار بـکـات بـی
دـکـرـت جـی تـمـامان بـت لای زـرـک لـ خوـنـری کـتـبـهـی مـمـستا
ئـحمـد سـبـارـت بـم بزوتـنـوی دـکـرا زـر بـ زـقی وـکو مـژوی
خودی بزوتـنـوی و هـم وـکو ئـزمـوونـداری خـی و بـ ئـگـایـی،
لـسـری بنوسـیـایـه، چـونـکـه گـر لـ سـرـتـادا گـلـک لـ پـیـوـندی و
هاوکاری بزوتـنـوی لـ لایـن دـوـتـان و لایـنـکانـو و چـونـتی
دروستـبوونی شـارـاو بـووبـت، بـم ئـیـستا ئـوی کـه لـژـر بـردا
بوو هـمـو هـاتـه تـه سـر بـهـه.

بزوتـنـوی ئـیلول نـکـه هـر بزوتـنـوی یـکی بـرگـری لـ میلـتی کورد
نـبوو، بـهـکو بزوتـنـوی یـکی وـرـانـکاری و ئـگر لـ هـمـوو چـشـنـه
پـشـکـوتـن و ئـزادـیـهـکـه بوو و هـر لـ سـرـتاو پـیـوـندی یـکی زـر
گـرمـی لـ تـکـه دـزگـه سیخـورـیـهـکانی دـوـتـانی دـر و درـاوسـه بـ
ساواکی ئـرانی و موسادی ئـسرائیلی و تا دـگـاتـه سی ئای ئـی
ئـمریکـاشـو هـبوو، لـ هـندـکـه حـا تـیشـدا بـکارهـنـراو. دـتـوانـین
بـمـین بزوتـنـوی کوردی، کوردی بـ قـانـدا، لاو و کـسانی کامـه و
دـسـزی بـ هـیچ، بـ کـوشـتـدا و نـیـشـتمانـی بـ وـرـانـکردن دا، بـ
هاوکاری بـعـس کیمیا بارانی هـهـهـهـهـه و گـرمـیان و سـوسـهـنان و
شوـنـکانی دیکـه و ئـنـفـالی بـدناوی بـسـر هـنان .

لام وایـه ئـوی بزوتـنـوی ئـیلول بـ بـرگـری و بزوتـنـوی یـکی
پـشـکـوتـنـواز و شـشـدـزانـت، ئـو چـاوـپـشـکردن لـ لایـن
خـراپـکان و مـژوو شـشـکـی و غـدرـکی گـورـشـه هـم لـ کورد و هـم
لـ خودی مـژووـش .

لایـنـکی دیکـی ئـم کـتـبـه کـه شیاوی باسکردنـه ئـوی کـه مـمـستا
ئـحمـد بـ هـر هـکارـکـه بـت خـی لـ زوـم و زـر و تـیرـر و کـوشـتن و
بـینی نـو بزوتـنـوی کـه هـر لـ سـرـتـایـهـه تا هـاتـنـویان بـ شـار و
بـهـکردنی هـمان سیاسـت، بـواردوو. مـژووـی بزوتـنـوی کوردایـتی
مـژووـیـکی شـهـهـر لـ سـرـتـایـهـه (1961) تا کو ئـستا نـکـه هـر
دـستی بـکـوشـتنی چـالاکـوانانی ئـهـهـهـهـه و ئـادـسـتـکردنـویان بـ
ئـمـی ئـو کـاتـی شـا و مـمـمـم و مـمـمـمـمـمـمـم لـ سـر حـسابی ئـمان و
کردنی شـهـهـی نـوـخـه و قـسـا بـخـانـکانی مـاسی و پـشـتـنـاشـان و شـهـهـی
دوایشـان لـگـه پـهـهـه و تـیرـرکردنی کـسانی نـو و یـزـکانی خـشـیان،
ئـم بزوتـنـوی دـرـغی نـکردوو.

بـداخـو مـا مـستـا ئـحمـد بـسـر هـمو ئـما نـدا بازي داو، لـ
 خـاى " شـى ئـيـلـول 1961-1975 " واهـست دـكم كـ نـوسـر لـ
 نـا كـ كـيـدا يـ لـگـ خـيـدا لـ پـشـكى كـتـبـكـدا لا پـ 8 دـتـ
 مـژووى ا پـين و بزوتنـو كـانى گـلى كورد دـرى خـستـوو كـ مـژووى
 هـيـچ نـتـو بـك بـ ئـنـدا زـى نـتـو وى كورد دووبـر كـى و بـگـانـ
 پـرستى تـدا نـبوو. وـكو سـر كـرد كـانى كورد لـشـكرى بـانى
 داگـير كـرى وـا تـكـى يـان پـلـكـش كـرد بـ بـنا و خـزا كـى و لا تـكـى يـان شـا نـازى
 بـ سوپـاى داگـير كـرى نـيـشـتـما نـكـى يـا نـو و كـرد بـ بـ لـدانى نـيـار كـانى
 خـيـان ، ئـم خـيـان تـ و بـ هـو و سـتـيـيـ لـسـرـانى كورد دا وويداو
 " هـر ئـاوا لـ لا پـر 185 يـشـدا لـ بـشـى ' مـژووى خـى دووبـار
 دـكـا تـو ' دـتـ " مـژووى ا بـوردوى گـلى كوردستان سـلـماندى كـ
 حـيز بـ دـسـا تـدار كـانى بزوتنـو وى كورد ا يـتى بـناوى شـرعيـتى
 شـو شـگـى لـ شاخ و شـرعيـتى دـسـا تـ لـ شار بـر پـرسـن لـ هـمو ئـو
 كار سـا تـانى بـسـر گـلى كورد هـا تـوو لـ باشوورى كوردستاندا
 ... وودانى مـرگـسـا تى كوشندى كـيـمـيا باران و ئـنـفال كـ تـنـها
 فـاشـتـى كـانى بـغـداد خـولـقـنـرى نـبوون و وـلـران كـردنى هـزار هـا گـوند
 و باخ و كانـيا و اگـواسـتنى سـد هـا خـزان بـ ئـردـگـا زـر مـلـكان
 و تـان كـردنى سـرو و سامانى خـى كـى كوردستان " پـرسـيار ئـو و يـ
 كـ ئـا يـا دـكـر تـ بزوتنـو و يـكى ئـاوا بـ شـشـ ناوبـيرت يـا تـنـانـت
 بـ بزوتنـو وى بـرگـريش؟ كـ دوا تـريش ئـو هـر پـداگـرى لـ سـر ئـو
 دـكـا تـ و بـناوى ' شو شى نوو ' نا ونوسى بزوتنـو و تـازـكـ دـكـا تـ.
 لـگـ و تـنى ئـوانـى سـر و و شـدا مـا مـستـا ئـحمـد شـتـكى وـاى سـبارت
 بـو " شـشـ " باس نـكـردوو زـيـا تـر باسى عـراق و بـيـانـما و
 كـ و تـنى 11 يـ ئـازار دـكـا تـ. ئـمـش كـلـنـيـكى مـژووى گـورـى لـ
 كـتـبـكـيـدا دروست كـردوو. نـا كـرت ' مـژووى بزوتنـو وى كورد و
 بـرگـرى لـ كوردستان ' بنوسيتـو و بـ پـانـدى و ردـكارىـيـى كـانى
 بزوتنـو وى ئـيـلـولى 1961 و ئـاشـبـتـاى و هـسـتا نـو وى دواى
 ئـاشـبـتـا كـ. هـر لـ درـژـى ئـو باسـدا مـا مـستـا ئـحمـد باس لـ
 سـر هـسـتا نـو وى بزوتنـو وى كوردستان دـكـا تـ (شـشـى نو و و گـوـان و
 بـرـى كوردستان) بـ ئـو وى بـ و شـيـكـيش باس لـ لـ ' كـمـلـ'
 بـكـا كـ دـينـمـى دروست كـردنـو وى بزوتنـو وى چـكـدارىـى بوو و
 سـرـكـيـان بوو، قـوربانىـى كـى ئـكـجار گـورـشـيان داو، ئـوان
 بـ بـيـشتى بزوتنـو وى بوون .

لـگـ ئـو شى كـ مـا مـستـا ئـحمـد باسى ئـوانـى سـر و وى نـكـردوو و
 خـنـى جـدى لـ بزوتنـو وى نـگـرتوو، بـمـام لـ لا پـانـى كـانى كـتـايـى
 كـتـبـكـى دا، وـكو پـشـتر ئـما ژـم پـداو، لـ بـشـكى دـيـكـدا درـغـى
 لـ خـنـى بـر پـرسـانى حـكـومـتى هـرـم نـكـردوو و دـسـتى لـ

نەپاراستوون، ھاوکاتیش دکرەت بپەین کە مامەستا ئەحمەد وەکو کەسکی زەر وریا و خاوەن ئابوردوویەکی پاک و بە ئێزموون و پەیا و پە لە زانیاری چەن دەرکی بەو نەکردوو کە ئێمە لە ھەردوو زەنەکاندا دەرگوزەرەت و میلەتیان بە کەرەمەت و ھووت و ھەجە کردو، دەرژەنی سیاسی تی شاخیان؟

نوسەر کە باسی ھەخاندنی ئێمە صەدام و دەروری کورد دەرکات، ھەتە ئێمە ریکییەکان و ھەپەیمانەکانی بە زەگەرکەر دەرزانەت و دەرەت عەراقیان ئازاد کرد. کتەبەکی نوسەر ئێوە نە تازە پە ھاواوی لەھەدەرەت کە پاش 20 سا نە ھەر بە نوسەر بەھەموو کوردەک و عەراقیەک دەرکەوت کە ئێوە داگیرکردن بوو، ئێوە وەرەنکردنی عەراق بوو، ئێوە سەرھەدانەوی کینە و ھەق و جەنگی نەبەاوی نەوانی شیعە و سوونە و دروستبوونی چەندەھا گروپی تیرەریستی بوو، کە لەم ناوەندەشدا نە ھەر کورد وەکو میلەت قازانجی نە کرد بەھەموو ئێوە دەرستەوتەنەشی کە لە سەرەدەمی صەدام دا ھەبوون ھەمووی لە دەرستەو. ئێوە ساڵانەکی دوور و دەرژە خەباتی جدی خەکی لە کوردستاندا بە بەشەکی کەمی ئێوانە، نە ھەمووشی. دیارە کە مە ئێمە دەرەم مەبەستم بەرگری لە ئێمە پەشو نییە و نەمە ئێوە ئێمە باش بوو، بەمەم بە بەگەو دەرەم ئێوانە کە میلەت لە سەرەدەمی صەدام دا ھەیان بوو لە سەھەمی خەمەیدا لە دەرستان داو، ئەستییەکی ئاشکران.

ھەر لە لاپەرە دواتردا، لاپەرە 82 دەرەت " . بەمەم ئێستا کوردەکان، لە ناو خەیاندا یەگەر توون و لە بەغداد دەرەکی ھاوسەنگی گەرگ دەرگەن پەگەیان لە گەرگەپانی نەونەت وەیدا دیارە " مە نەگەم مامەستا ئەحمەد بە چ بەگەپە ئێوە دەرەت چەنکە ناتەبایی کورد لە نەو خەیاندا کە جاری وا ھەبوو لە لەواری شەیی نەوان پارتی و یەکەتی گەرگەو، ئێوە یەکەتیە کامە و کامە بوو؟ ئێوە نەدی مە مەژووی کورد شارەزا بەم نە ھەر لەم سە دەرەیی دوایدا بەھەموو ھەچ وەخت کورد یەکەوتوو نەبوو و شەیی دەرەت و دەرەتەتخواری ئێوە نەدی دەرە کوردی داغان کردوو و بە سەدەھا ھەزار کەس لەو گەرگەیدا بوونەتە قوربانی.

ھەر لە لاپەرەیدا نوسراو " جەگە لەو ش ئێزموونی ھەرەمی کوردستان لە ھەوی دەرە کراسیەو ئێزموونەکی سەرکەوتوو بوو و ئێمە ریکا دەرەت ئێوە نموونە پە لە شوێنەکانی تری عەراق و تەنانەت لە ھەندە وەتانی ناوچەکە پەرە پە بەت

ئێمە بەرگەپە نوسەر پەویستی بە بەرپەرچدانەو نییە، چەنکە لە مەرد مەدەرەکەو تا کو خەدی مامەستا ئەحمەد ئێوە دەرەت ھەرچی پە بەیت دەرە کراسی لە کوردستاندا نە لە سەرەدەمی شاخ و نە لە سەرەدەمی

شار و حوكمه انياندا نه بوو . په ويست ناكات ئاماژ به قهرخكردنى د سيمه يات و گڼندوى و دزى و دروستبوونى مافيا و كوشتن و بېينى ئېوانى د ننگيان له دژيان هېلېيو بكم، ئېم جگه له هېنانى له شكر و سيخورى ژمى د رودراوسه به ناو كوردستان. ئېمى كه مام ستا ئېحمده نوسيو،تى نهك هه ر له گڼه لاپه ر كانى كه تايى كته بې كيدا ناي نه وو بې كو دژيشن به يكه .

دوو لاپه يوه دواى ئېوو، وات له لاپه رى 84 نوسه ر نوسيو،تى " كوردستانى عهراق هه رچه نده به ناو به شكه له عهراق به مام له كرد ودا سه ربه خي هه رچه ند كه په يو ندى سياسى و ئابوورى له گڼه د ووه تى ناو ندى هېي " من نازانم مام ستا ئېحمده چ پيو ركه و په ناسه يكه به سه ربه خي كوردستان هېي؟ هه ركه كه له خيدا دوو به ش به ت، دوو هه زى په شمه رگه، دوو هه زى سيخو،ي هه به ت، دوو هه زى دژ تيرى هه به ت، نه توانه موچه ي موچه خه ران بدات، نه توانه پارزگارى له خاك و ميله ت كه ي بكات، له ترس و له زى هه شى داگيركارى حكومه تى ناو ند و ئه ران و توركي و ميليشيا كانياندا بژى، نه توانه په گه يكه نه د ووه تى هه به ت، نه توانه سياسه ت و ئابوورى يكه تا ادا يكه سه ربه خي هه به ت، ئه ژان سه دان خكه له دى ستى به كارى و گرفته كانى ديكه به ر و ئه وروپا مل ده نه ن ... ده به ت سه ربه خي يكه كه ي كام به ت؟ سه يره هه ر نوسه ر له لاپه يوه 126 ده ته " ئېم په شمه رگه به سه ركه وتنه كانى به ت سومبولى به ر نكار بوونه وى تير هه رچه ند كوردستان واته كه ي سه ربه خي ني په ز به ي واته تان وكه ... "

له لاپه يوه 127 دا له باسى دووى پا ئه وانانى په شمه رگه له لاوازكردنى داعش دا و گرنگيدانى ئېم ريكا و هاوپه يمانان، مام ستا ئېحمده به به بېكه ده نوسه ت " ئېم گرنگيه دانى هاوپه يمانان به كورد له ئاستى ته كنكى ته پېاند و كوردى كرد شريك و هاوبه شى استه قينه ي ستراتيژى به به رقه رار بوونى ئارامى و ئازادى گه لانى ناوچه كه كه هاوت به ريب هه زه كانى هاوپه يمانان ته ده بېن و ده به ت هاوسه نكي ئه و ستراتيژى. ووداو كانى ناوچه كه به تايه تى شه ي دژى داعش به گه ي استيه له وى كوردستان چوه ت ناو نه خشه ي سياسى وجوگرافى ئاينده ي ژه هه تى ناو است. ئه ستا ده بېنين زه ر له واته تان باس له و ده كه ن كورد مافى به ياردانى چاره نووسى خي هېي له كه م بېكه ي نيونه ته و يي ده . ئېم ش ده به ت هېي ئه وى كوردستان به ر و ئاينده يكه ي شه نكاو بنه ت " له كاته كدا كه مام ستا ئېحمده ئېمى نوسيو خي له و دژى و خي به وردى ئاگه دارى بارود خكه ي و ئه ژان ش دواى هه وا و رووداو كانه ش ده كه و به ت، ده به ت بېرسين ئه و به چ بېكه يكه گه يشته ت ئه و سه ر نه جامه ؟

[illegible][illegible]

سەررۆڤای ئێوانزی سەررۆڤا کە وێم سەربارت بێم کتێبێ، بێ گومان هەندێک خای دیک هەن کە جێگای سەرئو و روونکردن و بێ ئام ئوای لای من مەبەست بوو ئو خا سەرکیانزی سەررۆڤا بوو کە ئێشمان خست سەرریان .

لے کہ تائیدا دےم، لےگے دیار یکردنی هےندےک لے که لےندےکانی نهو
 ئو کتےبے هےشتا خوںندنوےی سوود و بایاخی تایبےتی خے هےیے بے
 خوںندےری جدی، بےیے هیوادارم ئواندےمان که تاقےت و حوسهےی
 خوںندنوےمان هےیے و بے هےر مےبےست و بے هےر مےبےستےک بےت کاتےک
 بے خوںنینهوےی تهرخان بکهین.

زاهیر باہیر

2025 کا نوئی دوو م